

РОЗВИТОК ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЙНІ ЗМІНИ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ, СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

ПТАЩЕНКО Олена

Західноукраїнський національний університет

<http://orcid.org/0000-0002-2413-7648>

helenavaleriya@gmail.com

Розвиток закладів вищої освіти нині не може обійтися без інноваційних змін, цифровізації та врахування соціальної відповідальності. Саме тому сьогодні це є актуальним та своєчасним питанням. Метою представленої роботи є визначення особливостей розвитку закладів вищої освіти з урахуванням інноваційних змін, цифровізації та соціальної відповідальності. Основними методами представленими в роботі є: методи аналізу та синтезу для визначення особливостей розвитку закладів вищої освіти, методи індукції та дедукції для визначення взаємозв'язку основних факторів впливу на розвиток закладів вищої освіти, графічний метод для наочного відображення представлених результатів проведеного дослідження. Таким чином, в представленому дослідженні зазначено: інноваційні зміни реалізуються через використання інноваційних методів та технологій у навчальному процесі, таких як активне навчання, проектне навчання, використання віртуальної реальності тощо; відбувається розробка програм, які сприяють перетину різних галузей знань та підготовці універсальних спеціалістів; впровадження в навчальний процес сучасних технологій, таких як штучний інтелект, машинне навчання, інтерактивні платформи тощо; розробка та використання електронних навчальних підручників, курсів, відеолекцій тощо; поширення можливостей дистанційного навчання та відкритих онлайн-курсів (МООС) для забезпечення доступності освіти для всіх; впровадження систем аналізу даних для вдосконалення навчального процесу та прогнозування потреб студентів; розвиток партнерств з громадськістю та підприємствами для сприяння соціальному розвитку та підготовці висококваліфікованих кадрів; підтримка студентів з різних соціальних шарів, впровадження програм рівного доступу до освіти; включення екологічних аспектів у навчальні програми та впровадження зелених ініціатив на кампусах; пропозиція різноманітних форм навчання (денна, вечірня, заочна, дистанційна) для задоволення потреб студентів; розробка програм з індивідуалізованим підходом до кожного студента та підтримка його особистого розвитку; програми обміну та стажування для розширення горизонтів та міжнародного досвіду; спільні дослідницькі ініціативи та проекти з університетами та науковими установами з усього світу.

Розвиток закладів вищої освіти включає в себе широкий спектр інноваційних змін, цифровізацію та врахування соціальної відповідальності, що сприяє підвищенню якості освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців для сучасного ринку праці. Продовження цих тенденцій дозволить закладам вищої освіти ефективно відповідати на виклики та потреби суспільства, забезпечуючи якісну освіту, розвиток інновацій та підтримку соціальної відповідальності.

Ключові слова: соціальна відповідальність, відповідальність, університет, соціальна відповідальність організації, умови глобалізації, зміни, структурні зміни, цифровізація, цифрова економіка, цифрові технології, розвиток закладів вищої освіти, розвиток освіти, соціальна відповідальність закладів вищої освіти, трансформація, трансформаційні зміни, цифрові технології в освіті, інноваційні зміни, трансформаційні платформи, цифрові трансформації

<https://doi.org/10.31891/mdes/2023-10-16>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сьогодні в умовах цифрової економіки заклади вищої освіти відіграють ключову роль у підготовці кадрів для цифрового суспільства, а також у розвитку та впровадженні нових технологій у навчальний процес. Деякі аспекти, які варто врахувати в контексті розвитку закладів вищої освіти в умовах цифрової економіки, включають:

- ✓ заклади вищої освіти повинні постійно оновлювати свої навчальні програми, включаючи нові технології та цифрові інструменти. Це дозволить студентам отримувати актуальні знання та навички, необхідні для успішної кар'єри в цифровому середовищі;
- ✓ з розвитком цифрових технологій та Інтернету стає все більш популярним онлайн-навчання. Заклади вищої освіти повинні розробляти та пропонувати якісні онлайн-курси та програми для студентів, які можуть навчатися з будь-якої точки світу;
- ✓ забезпечення належного рівня технічної підтримки та інфраструктури для здійснення навчальних програм та досліджень у цифровому форматі;
- ✓ розвиток інноваційних центрів та лабораторій, де студенти та викладачі можуть співпрацювати над розробкою та впровадженням нових технологій та інноваційних проектів;
- ✓ підготовка здобувачів освіти до життя та роботи в цифровому суспільстві, включаючи розвиток навичок роботи з комп'ютером, цифровими інструментами та медіа.
- ✓ фінансування та підтримка дослідницької роботи в галузі інформаційних технологій, штучного інтелекту, кібербезпеки та інших аспектів цифрової економіки.

Загалом, розвиток закладів вищої освіти в умовах цифрової економіки передбачає постійне оновлення та адаптацію до нових технологій та вимог суспільства, з метою забезпечення якісної освіти та підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Розвиток закладів вищої освіти є невід'ємною складовою суспільного прогресу та розвитку. Освіта визнається ключовим фактором успіху сучасного суспільства, і заклади вищої освіти мають важливе завдання в підготовці кваліфікованих кадрів, проведенні наукових досліджень та впливі на культурний та інтелектуальний розвиток суспільства в цілому. Заклади вищої освіти постійно переглядають та адаптують свої навчальні програми для відповідності сучасним вимогам ринку праці та технологічному розвитку. Враховуючи зміни у суспільстві та ринкові потреби, заклади вищої освіти впроваджують нові спеціальності та програми навчання.

Розвиток закладів вищої освіти в сучасних умовах змін та трансформацій відбувається у контексті широкого спектру факторів, що включають технологічні, соціокультурні, економічні та глобалізаційні зрушення. Саме тому доцільним є окреслити ключові аспекти цього процесу:

- ✓ зростає попит на міжнародні програми навчання та спільні дослідницькі проекти з університетами з усього світу;
- ✓ заклади вищої освіти активно підтримують обмін студентами та викладачами, що сприяє обміну знань та культурному розмаїттю;
- ✓ зростає популярність дистанційного та онлайн-навчання, що дозволяє забезпечити доступ до освіти для широкого кола студентів, незалежно від їх місця проживання;
- ✓ застосування цифрових технологій для створення та розповсюдження навчальних матеріалів, електронних бібліотек, а також спеціалізованих платформ для навчання та співпраці;
- ✓ застосування методів активного навчання та вирішення проблем для стимулювання самостійного мислення та критичного аналізу;
- ✓ впровадження проектних та практичних завдань для набуття студентами практичних навичок та досвіду;
- ✓ розвиток програм та підходів, які дозволяють студентам обирати свій навчальний шлях та темп навчання відповідно до їхніх потреб та інтересів;
- ✓ пропозиція різних форм навчання та гнучких графіків, що дозволяють студентам поєднувати навчання з роботою або іншими зобов'язаннями;
- ✓ залучення студентів та викладачів до громадських проектів та ініціатив з розвитку громади та рішення соціальних проблем;
- ✓ систематичне перегляд та адаптація навчальних програм до змін у суспільстві та на ринку праці;
- ✓ створення умов для навчання протягом усього життя, враховуючи швидкі зміни у технологіях та суспільстві;
- ✓ впровадження системи контролю якості освіти та здійснення моніторингу результативності навчального процесу;
- ✓ зусилля для збереження та підвищення позицій університетів у світових рейтингах та забезпечення визнання їхньої компетентності;
- ✓ адаптація навчальних програм до нових технологій та ринкових вимог;
- ✓ використання сучасних технологій для підтримки наукових досліджень та інновацій.

Розвиток закладів вищої освіти в сучасних умовах вимагає постійних зусиль для адаптації до змін та впровадження інноваційних підходів, що дозволяють забезпечити якісну освіту та підготовку студентів до викликів сучасного світу. Саме тому тематика представленого дослідження є актуальною та своєчасною.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Процес розвитку закладів вищої освіти є предметом багатьох досліджень в галузі освітньої науки та соціології. Дослідники звертають увагу на різні аспекти цього процесу, включаючи стратегічне управління, якість освіти, доступність, інновації, а також взаємодію з ринком праці та суспільством загалом. Вітчизняні дослідники активно досліджують різні аспекти освіти та її вплив на суспільство та економіку. Вони займаються різними аспектами освіти, такими як ефективність освітніх програм, педагогічні методи, соціально-економічні наслідки освіти та інші аспекти. Представимо кілька відомих дослідників та їхніх внесків у цю область: Грищенко І. [1], Красовський І. [2], Крисоватий А. [3, 4], Кремень В. [10], Корсунська Л. [9] та інші.

Ці дослідники та багато інших здійснюють важливий внесок у розуміння процесу розвитку закладів вищої освіти та впливу цього розвитку на суспільство в цілому. Їхні дослідження допомагають у формуванні політики у сфері освіти та стратегій розвитку вищої освіти в різних країнах.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою представленої роботи є визначення особливостей розвитку закладів вищої освіти в умовах цифровізації, трансформаційних та інноваційних змін та забезпечення системи соціальної відповідальності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Розвиток закладів вищої освіти в умовах трансформації, інноваційних змін та цифровізації відбувається відповідно до нових вимог суспільства та швидко змінного економічного, технологічного та культурного середовища. Саме тому у таблиці 1 представимо характеристики та особливості сучасного розвитку закладів вищої освіти.

Таблиці 1

Особливості розвитку закладів вищої освіти в умовах трансформацій та інноваційних змін

Особливість	Характеристика
Цифрова трансформація навчального процесу	Впровадження дистанційного та онлайн-навчання для забезпечення доступності освіти для всіх шарів населення та підвищення гнучкості навчального процесу.
	Використання інноваційних технологій, таких як віртуальна реальність, розширена реальність та штучний інтелект, для покращення процесу навчання та залучення студентів.
	Перегляд та актуалізація навчальних програм для відповідності сучасним вимогам ринку праці та технологічному прогресу.
	Розвиток програм, що сприяють розвитку комплексних навичок та здатностей, включаючи критичне мислення, проблемне вирішення та комунікаційні вміння.
Стимулювання дослідницької роботи	Заклади вищої освіти активно підтримують дослідницькі проекти та створюють сприятливі умови для наукових досліджень.
	Створення інноваційних центрів та лабораторій для сприяння розвитку нових технологій та ідей.
Зміна парадигми викладання та навчання	Застосування методів активного навчання, де студенти беруть активну участь у власному навчанні та розвитку.
	Підвищення уваги до розвитку практичних навичок та компетенцій, необхідних для успішної кар'єри в сучасному світі.
Співпраця з бізнесом та громадськістю	Заклади вищої освіти активно співпрацюють з бізнесом для забезпечення практичного навчання та працевлаштування випускників.
	Заклади вищої освіти активно співпрацюють з громадськими організаціями та місцевими урядовими органами для вирішення соціальних проблем та підтримки розвитку громади.
Стратегічне управління	Заклади вищої освіти розробляють стратегії розвитку, які враховують сучасні тенденції та потреби суспільства.
	Забезпечення ефективного використання фінансових, людських та матеріальних ресурсів для досягнення поставлених цілей.
	Зусилля для забезпечення рівного доступу до вищої освіти для всіх шарів суспільства, включаючи вразливі групи населення та особи з інвалідністю.
	Впровадження різноманітних форм навчання, таких як вечірне, заочне, дистанційне та онлайн-навчання, для задоволення потреб різних категорій студентів.

Джерело: сформовано автором на основі джерел 3, 4, 5, 7, 9, 11

Розвиток закладів вищої освіти в умовах трансформації та цифровізації вимагає комплексного підходу, включаючи активне використання новітніх технологій, адаптацію навчальних програм та стратегічне управління. Однак важливо також не втрачати з огляду на головну мету – забезпечення якісної освіти, яка відповідає потребам сучасного суспільства.

Розвиток закладів вищої освіти в умовах цифровізації включає ряд складових, які впливають на організаційну структуру, методи навчання, доступ до знань та здатність закладів адаптуватися до швидких змін у технологічному середовищі. Саме тому слід зауважити, що розвиток освіти в умовах цифровізації має свій інструментарій та особливі компоненти. Спираючись на це доцільним є представити на рисунку 1 основні компоненти освіти в умовах цифровізації.

Зазначимо, що представлені компоненти мають наступні прояви:

✓ заклади вищої освіти активно використовують цифрові технології для покращення процесу навчання та навчального середовища. Це може включати використання відеоуроків, вебінарів, онлайн-курсів, інтерактивних платформ та інших цифрових інструментів для забезпечення ефективного та цікавого навчання;

✓ в умовах цифровізації заклади вищої освіти активно розвивають онлайн-та дистанційні програми навчання, що дозволяють студентам отримувати освіту з будь-якого місця та зручний для них час;

✓ заклади вищої освіти переглядають та оновлюють свої навчальні програми з урахуванням сучасних тенденцій у сфері технологій та ринку праці. Це може включати введення нових предметів, спеціалізацій та програм, що відповідають вимогам цифрової економіки;

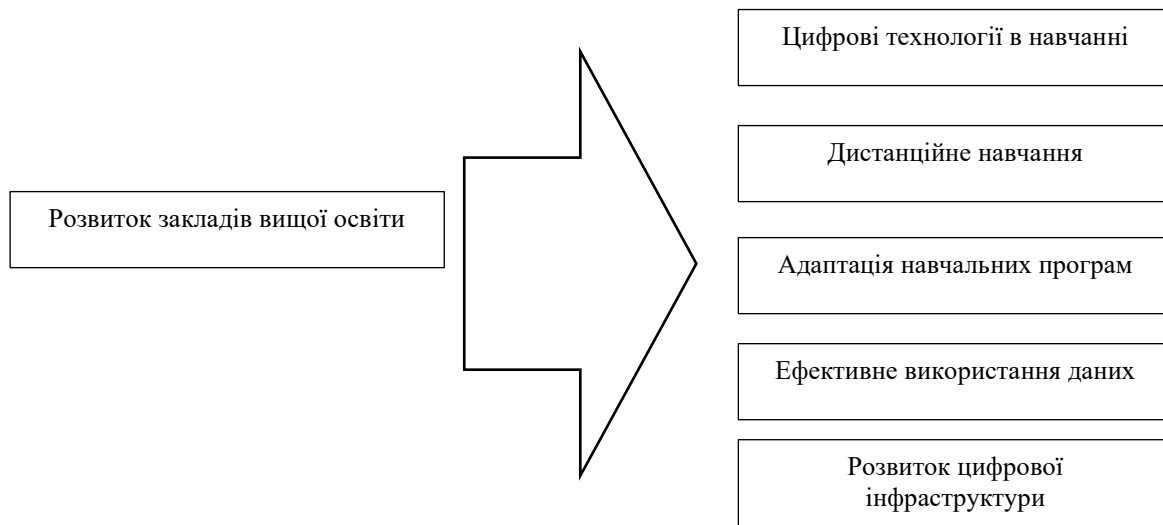

Рис. 1. Компоненти розвитку закладів вищої освіти в умовах цифровізації

Джерело: складено автором на основі джерел 2, 6, 8, 12,13,14

✓ заклади вищої освіти використовують аналітику даних для вдосконалення навчального процесу, прогнозування потреб студентів та розвитку індивідуальних підходів до навчання;

✓ заклади вищої освіти інвестують у розвиток цифрової інфраструктури, включаючи високошвидкісний Інтернет, електронні бібліотеки, віртуальні класи та інші технології, які дозволяють ефективно працювати в цифровому середовищі;

✓ заклади вищої освіти розвивають партнерські відносини з технологічними компаніями та індустрією з метою спільного проведення досліджень, розробки нових технологій та підготовки кваліфікованих кадрів для цифрової економіки.

Розвиток цифрових технологій та їх інтеграція в навчальний процес відкриває нові можливості для покращення якості освіти та підготовки студентів до викликів сучасного світу. Розвиток закладів вищої освіти в умовах цифровізації вимагає постійного оновлення стратегій, використання новітніх технологій та активної співпраці з різними зацікавленими сторонами. Важливою є також гнучкість та адаптивність закладів вищої освіти до змін у вимогах суспільства та ринку праці, що дозволить їм ефективно функціонувати в цифровому середовищі і відповідати на сучасні виклики та можливості.

При цьому зазначимо, що вплив цифровізації та трансформаційні зміни спонукають заклади вищої освіти все більше звертати увагу на зону соціальної відповідальності. Тому соціальна відповідальність в закладах вищої освіти сьогодні стає ключовим аспектом їхньої діяльності і полягає в здійсненні позитивного впливу на суспільство та оточуюче середовище. Основні складові соціальної відповідальності включають:

✓ забезпечення високої якості освіти, яка відповідає сучасним стандартам і потребам суспільства. Це включає не лише академічні знання, але й розвиток ключових навичок, критичного мислення, етичних цінностей та готовності до життя та роботи в міжкультурному середовищі;

✓ забезпечення рівного доступу до освіти для всіх груп населення, незалежно від їхнього соціального, економічного або фізичного статусу. Це може включати програми фінансової підтримки для студентів з низькими доходами, доступність освіти для осіб з інвалідністю та інші заходи;

✓ взаємодія з місцевими громадськими організаціями, владою та іншими зацікавленими сторонами для вирішення соціальних проблем та сприяння розвитку громади;

✓ розвиток партнерських відносин з підприємствами та іншими організаціями для забезпечення студентів практичними навичками та можливостями стажування, а також для проведення спільних досліджень та проектів;

- ✓ здійснення заходів для зменшення впливу закладів вищої освіти на навколишнє середовище, включаючи раціоналізацію використання ресурсів, зменшення викидів CO₂, впровадження енергоефективних технологій та інші екологічно орієнтовані практики;
- ✓ підготовка кваліфікованих фахівців та лідерів, які здатні приймати обґрунтовані рішення та сприяти розвитку суспільства, а також створення умов для постійного професійного та особистісного розвитку випускників.

Загалом, соціальна відповідальність в закладах вищої освіти полягає в забезпеченні сталого розвитку суспільства та здійсненні позитивного впливу на його розвиток через освіту, дослідження та співпрацю з громадськістю та бізнесом.

Розвиток закладів вищої освіти з урахуванням соціальної відповідальності відбувається в контексті забезпечення доступності, якості та різноманітності освітніх послуг, а також здійснення впливу на соціально-економічний розвиток громади та суспільства в цілому. На рис. 2. представимо деякі аспекти, які враховуються при розвитку закладів вищої освіти з урахуванням соціальної відповідальності.

Умови трансформації та цифровізації вимагають від закладів вищої освіти більшої уваги до соціальної відповідальності з наступних причин: адаптація до змін, інклюзивність, розвиток нових навичок, етика та етичні аспекти, зв'язок з громадськістю.

Так цифровізація та трансформація суспільства створюють нові виклики та можливості для освіти. Заклади вищої освіти повинні бути гнучкими та готовими адаптуватися до цих змін, враховуючи потреби сучасного ринку праці та швидкі зміни в технологічній сфері.

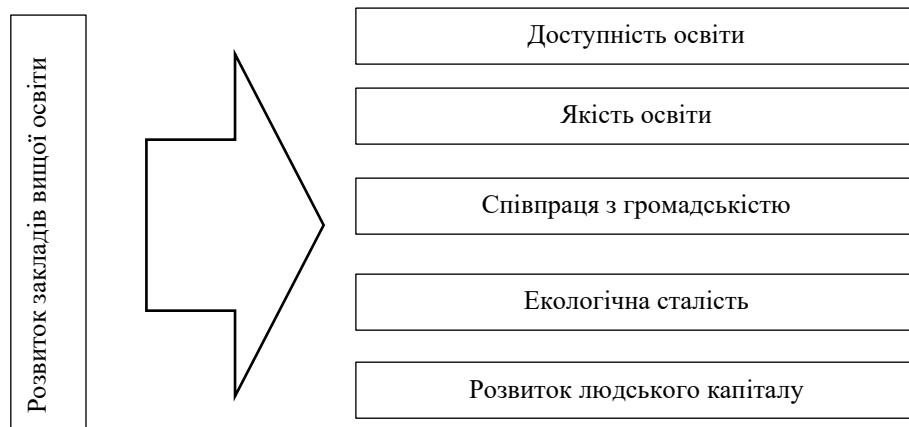

Рис. 2. Складові соціальної відповідальності в процесі розвитку закладів вищої освіти
Джерело: складено на основі 1, 2, 3, 4, 5, 7

Цифрові та трансформаційні процеси можуть підвищити доступність освіти для широкого кола людей, але водночас можуть створювати нові бар'єри, особливо для тих, хто не має доступу до технологій або не має достатньої кількості знань для ефективного використання їх. Заклади вищої освіти повинні враховувати ці фактори та приділяти увагу створенню умов для рівного доступу до освіти для всіх. Також зауважимо, що цифрові та трансформаційні процеси вимагають від студентів та випускників розвитку нових навичок та компетенцій, які відповідають сучасним вимогам ринку праці. Заклади вищої освіти повинні активно працювати над включенням цих компетенцій у свої навчальні програми та підтримку студентів у їх розвитку.

Цифровізація суспільства створює нові етичні та соціальні виклики, такі як приватність даних, кібербезпека та відповідальне використання технологій. Заклади вищої освіти мають відігравати ключову роль у формуванні етичних цінностей та вихованні студентів, які здатні адекватно реагувати на ці виклики.

Заклади вищої освіти повинні активно співпрацювати з різними суспільними групами та інституціями для спільного вирішення соціальних та екологічних проблем, що виникають внаслідок цифровізації та трансформації.

Отже, соціальна відповідальність стає невід'ємною складовою діяльності закладів вищої освіти в умовах трансформації та цифровізації, і від них очікується активна роль у формуванні суспільства та забезпеченні його сталого розвитку.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, заклади вищої освіти активно використовують цифрові технології для поліпшення навчального процесу. Це включає в себе використання онлайн-курсів, відеолекцій, інтерактивних платформ та інших засобів, які дозволяють студентам отримувати доступ до знань у будь-який час і з будь-якого місця. Зауважимо, що за останні роки онлайн-навчання стало надзвичайно популярним і ефективним. Заклади вищої освіти активно розвивають онлайн-курси та програми, які дозволяють студентам отримувати освіту без необхідності фізично перебувати на уроках.

Забезпечення належного рівня технічної підтримки та інфраструктури для здійснення навчальних програм та досліджень у цифровому форматі. Це включає в себе створення сучасних комп'ютерних лабораторій, доступ до швидкісного Інтернету та інші інфраструктурні питання.

У контексті цифрової економіки розвиток закладів вищої освіти має кілька ключових висновків:

- ✓ заклади вищої освіти повинні активно адаптуватися до змін в цифровому середовищі, оновлюючи навчальні програми та впроваджуючи нові технології в навчальний процес;
- ✓ забезпечення доступу до освіти для всіх шарів суспільства, включаючи тих, хто може зазнавати обмежень у доступі до цифрових технологій;
- ✓ розвиток інноваційних центрів та лабораторій для співпраці студентів із сферою досліджень та розробок у галузі цифрових технологій;
- ✓ підготовка студентів до життя та роботи в цифровому суспільстві, розвиваючи їхні цифрові навички та компетенції;
- ✓ розширення партнерств з приватним сектором для спільного розвитку та впровадження нових технологій, а також для забезпечення студентів можливостями для стажування та роботи;
- ✓ забезпечення етичного використання технологій та розробок, а також формування етичних цінностей серед студентів.

В цілому, розвиток закладів вищої освіти в умовах цифрової економіки передбачає активну адаптацію до змін, створення інноваційних середовищ та партнерство з різними секторами суспільства для досягнення спільних цілей у сфері освіти та розвитку.

При цьому у контексті саме процесів цифровізації та трансформації закладів вищої освіти, комплекс соціальної відповідальності набуває великого значення і включає різні аспекти. Заклади вищої освіти повинні постійно оновлювати та адаптувати свої навчальні програми до вимог цифрової економіки, включаючи вивчення сучасних технологій, цифрової грамотності та розвиток інноваційних підходів до навчання.

Заклади вищої освіти повинні створювати умови для рівного доступу до освіти для всіх шарів суспільства, включаючи тих, хто може зазнавати обмежень у доступі до цифрових технологій. Забезпечення належного рівня технічної підтримки та інфраструктури для здійснення навчальних програм та досліджень у цифровому форматі.

Також ЗВО повинні підготовляти студентів до роботи в цифровому середовищі, розвивати їхні цифрові навички та компетенції, які будуть відповідати потребам ринку праці. Вони мають активно співпрацювати з різними суспільними групами та інституціями для спільного вирішення соціальних та екологічних проблем, що виникають внаслідок цифрової трансформації.

Заклади вищої освіти повинні сприяти формуванню етичних цінностей серед студентів та академічної громадськості, враховуючи етичні аспекти використання цифрових технологій. В цілому, соціальна відповідальність закладів вищої освіти в умовах цифровізації та трансформації полягає у забезпеченні доступності, якості та етичного використання освітніх послуг та інтеграції з суспільством для досягнення спільних соціальних цілей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Hryshchenko, I.M. (Ed.). (2015). Theoretical and methodological substantiation of effective financial and economic models of higher education development. Kyiv: National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.
2. Krasovskiy, I.N., Pilyavski, V.P., Shendrikova, S.P., & Nazrieva, M.V. (2020). Mechanism of the innovation development in the university. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 128, 2132-2140. doi: 10.2991/aebmr.k.200312.296.

3. Krysovatyu, A. (2015). The main paradigms of education and their essential characteristics. *Psychology and Society*, 1, 114-121.
4. Krysovatyu, A., & Ptashchenko, O. (2023). The mechanism of entrepreneurial innovation system in institutions of higher education. *Economics of Development*, 22(2), 51-60. <https://doi.org/10.57111/econ/2.2023.51>. <https://ecdev.com.ua/uk/journals/t-22-2-2023/mekhanizm-pidpriyemnikskoyi-innovatsiynoyi-sistemi-u-zakladakh-vishchoyi-osviti>
5. Nataliia Makhynia, Yaroslav Kichuk, Olena Ptashchenko, Kateryna Kyrylenko, Kateryna Horchynska, Viacheslav Riznyk (2021) Innovations in the educational process and pedagogical technologies under the influence of crisis phenomena and global digitalization. *Estudios de Economia Aplicada* Vol 39, No 5 (2021). DOI: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.4789>. <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4789>
6. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. Київ, 2009. 376 с.
7. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітньому навчальному закладі: Монографія. Київ: Міленіум, 2004. 352с.
8. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В. Г. Кременем 20 грудня 2000 р.).
9. Корсунська Л. М. Концепція smart-освіти: загальне навчання, цифрові підручники і smart-школи / Л. М. Корсунська // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2013. – № 11. – С. 77-80.
10. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / Василь Григорович Кремень. Київ: Грамота, 2005. 448 с.
11. Olena V. Ptashchenko, Oleksii Yu. Kurtsev. (2022) Toolkit of public diplomacy in ukraine: educational exchange programs at the current. *Журнал стратегічних економічних досліджень*, № 5(10), 2022. - С. 58-72. <https://econ-vistnyk.knutd.edu.ua/arhiv/>
12. Птащенко О.В. Становлення глобального економічного простору під впливом економіки знань. *Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля*. Випуск 3 (267), науковий журнал. – Северодонецьк, 2021, СУНУ. – с.30-34. DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2021-267-3-30-34>. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26024/1/%D0%9F%D1%82%D0%B0%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
13. Сидорова О.В. Оновлення змісту й форм методичної роботи в інноваційному просторі освітнього округу // *Управління школою*. 2008. № 29. С. 24-31
14. Федулова Л. І. Соціальні інновації в системі соціально-економічних відносин. URL : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_3/60-74.pdf

REFERENCES:

1. Hryshchenko, I.M. (Ed.). (2015). Theoretical and methodological substantiation of effective financial and economic models of higher education development. Kyiv: National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.
2. Krasovskiy, I.N., Pilyavski, V.P., Shendrikova, S.P., & Nazrieva, M.V. (2020). Mechanism of the innovation development in the university. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 128, 2132-2140. doi: 10.2991/aebmr.k.200312.296.
3. Krysovatyu, A. (2015). The main paradigms of education and their essential characteristics. *Psychology and Society*, 1, 114-121.
4. Krysovatyu, A., & Ptashchenko, O. (2023). The mechanism of entrepreneurial innovation system in institutions of higher education. *Economics of Development*, 22(2), 51-60. <https://doi.org/10.57111/econ/2.2023.51>. <https://ecdev.com.ua/uk/journals/t-22-2-2023/mekhanizm-pidpriyemnikskoyi-innovatsiynoyi-sistemi-u-zakladakh-vishchoyi-osviti>
5. Nataliia Makhynia, Yaroslav Kichuk, Olena Ptashchenko, Kateryna Kyrylenko, Kateryna Horchynska, Viacheslav Riznyk (2021) Innovations in the educational process and pedagogical technologies under the influence of crisis phenomena and global digitalization. *Estudios de Economia Aplicada* Vol 39, No 5 (2021). DOI: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.4789>. <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4789>
6. Bila knyha natsional'noyi osvity Ukrayiny / Akad. ped. nauk Ukrayiny; za ped. V. H. Kremnya. Kyyyiv, 2009. 376 с.
7. Danylenko L.I. Upravlinnya innovatsiynoyu diyal'nistyuu v zahal'noosvitn'omu navchal'nomu zakladi: Monohrafiya. Kyyyiv: Milenium, 2004. 352s.
8. Kontseptsiya rozvytku dystantsiynoyi osvity v Ukrayini (zatverdzheno Postanovoyu MON Ukrayiny V. H. Kremenem 20 hrudnya 2000 r.).
9. Korsuns'ka L. M. Kontseptsiya smart-osvity: zahal'ne navchannya, tsyfrovi pidruchnyky i smart-shkoly / L. M. Korsuns'ka // Osvita ta rozvytok obdarovanoyi osobystosti. – 2013. – № 11. – S. 77-80.
10. Kremen' V.H. Osvita i nauka v Ukrayini – innovatsiyni aspekty. Stpatehiya. Pealizatsiya. Pezul'taty / Vacyl' Hryhopovych Kremen'. Kyyyiv: Hramota, 2005. 448 с.
11. Olena V. Ptashchenko, Oleksii Yu. Kurtsev. (2022) Toolkit of public diplomacy in ukraine: educational exchange programs at the current. *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen'*, № 5(10), 2022. - S. 58-72. <https://econ-vistnyk.knutd.edu.ua/arhiv/>

12. Ptashchenko O.V. Stanovlennya hlobal'noho ekonomichnoho prostoru pid vplyvom ekonomiky znan'. Visnyk Skhidnoukrayins'koho natsional'noho universytetu im. V. Dalya. Vypusk 3 (267), naukovyy zhurnal. – Syeverodonets'k, 2021, SUNU. – s.30-34. DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2021-267-3-30-34>.
<http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26024/1/%D0%9F%D1%82%D0%B0%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
13. Cydopova O.V. Onovlennya zmictu y fopm metodychnoyi poboty v innovatsiynomu ppoctopi ocvitn'oho okpuhu //Uppavlinnya shkolyu. 2008. № 29. C. 24-31
14. Fedulova L. I. Sotsial'ni innovatsiyi v systemi sotsial'no-ekonomichnykh vidnosyn. URL : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/usoc/2008_3/60-74.pdf

DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: INNOVATIVE CHANGES, DIGITALIZATION, SOCIAL RESPONSIBILITY

PTASHCHENKO Olena
 West Ukrainian National University

The development of higher education institutions today cannot do without innovative changes, digitalization and consideration of social responsibility. That is why today it is an actual and timely issue. The purpose of the presented work is to determine the specifics of the development of higher education institutions, taking into account innovative changes, digitalization and social responsibility. The main methods presented in the work are: methods of analysis and synthesis to determine the features of the development of higher education institutions, methods of induction and deduction to determine the interrelationship of the main factors influencing the development of higher education institutions, a graphic method for visual display of the presented results of the research. Thus, the presented study states: innovative changes are implemented through the use of innovative methods and technologies in the educational process, such as active learning, project-based learning, use of virtual reality, etc.; programs are being developed that contribute to the intersection of various fields of knowledge and the training of universal specialists; introduction of modern technologies into the educational process, such as artificial intelligence, machine learning, interactive platforms, etc.; development and use of electronic textbooks, courses, video lectures, etc.; expanding distance learning and open online courses (MOOCs) to make education accessible to all; implementation of data analysis systems to improve the educational process and predict students' needs; development of partnerships with the public and enterprises to promote social development and training of highly qualified personnel; support of students from different social strata, implementation of programs of equal access to education; inclusion of environmental aspects in educational programs and implementation of green initiatives on campuses; offering various forms of education (day, evening, extramural, remote) to meet the needs of students; development of programs with an individualized approach to each student and support of his personal development; exchange and internship programs to expand horizons and international experience; joint research initiatives and projects with universities and scientific institutions from around the world.

The development of higher education institutions includes a wide range of innovative changes, digitalization and consideration of social responsibility, which contributes to the improvement of the quality of education and the training of competitive specialists for the modern labor market. The continuation of these trends will allow institutions of higher education to effectively respond to the challenges and needs of society, providing quality education, development of innovations and support of social responsibility.

Keywords: social responsibility, responsibility, university, social responsibility of the organization, conditions of globalization, changes, structural changes, digitalization, digital economy, digital technologies, development of higher education institutions, development of education, social responsibility of higher education institutions, transformation, transformational changes, digital technologies in education, innovative changes, transformational platforms, digital transformations